

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

PORADNIK UŻYTKOWNIKA

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

kwalfikacje
po europejsku

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

*kwalfikacje
po europejsku*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Polska Rama Kwalifikacji

Poradnik użytkownika

Warszawa 2015

Autorzy:

dr Stanisław Sławiński (red.)
dr Agnieszka Chłoń-Domińczak
Agnieszka Szymczak
dr Gabriela Ziewiec-Skokowska

Konsultacje merytoryczne:

prof. dr hab. Ewa Chmielecka
prof. dr hab. Andrzej Kraśniewski
dr Jolanta Urbanik

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2015

Skład, druk

ViW Studio Wiktor Krawczyński
ul. Szkolna 3
05-530 Dobiesz

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 00; www.ibe.edu.pl

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu: „Budowa krajowego systemu kwalifikacji – wdrożenie zintegrowanego rejestru kwalifikacji w zakresie organizacyjno-instytucjonalnym”

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

Część I. Polska Rama Kwalifikacji jako instrument polityki na rzecz uczenia się przez całe życie.....6

1. Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji.....	6
2. Uniwersalne charakterystyki poziomów.....	7
3. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej.....	8
4. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego.....	9
5. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego.....	11
6. Jak rozumieć zapisy w Polskiej Ramie Kwalifikacji?.....	12
7. Zastosowania charakterystyk poziomów PRK.....	13
8. Uwagi dotyczące określania poziomów PRK kwalifikacji.....	13
9. Kodowanie zapisów w charakterystykach poziomów PRK.....	14

Część II. Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji.....17

Poziom 1.....	19
Poziom 2.....	21
Poziom 3.....	23
Poziom 4.....	25
Poziom 5.....	27
Poziom 6.....	29
Poziom 7.....	31
Poziom 8.....	33

Polecane dokumenty i publikacje.....35

Aneks. Objaśnienia wybranych terminów dotyczących zintegrowanego systemu kwalifikacji.....36

Wstęp

Powstający w Polsce zintegrowany system kwalifikacji (ZSK) ma umożliwiać porównywanie kwalifikacji nadawanych w kraju i w innych krajach Unii Europejskiej poprzez odniesienie ich do poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK), a za jej pośrednictwem do poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK). Wszystkie polskie kwalifikacje włączone do ZSK muszą mieć określony poziom PRK. Określenie poziomu PRK dla kwalifikacji wynika z porównania wymaganych dla niej efektów uczenia się (kompetencji) z charakterystykami poziomów (opisami wymagań) w ramie kwalifikacji.

Publikacja w części pierwszej przedstawia podstawowe informacje na temat PRK, jej strukturę oraz sposób, w jaki zostały opracowane charakterystyki poziomów. Ponadto wyjaśnia rolę charakterystyk w procesie określania poziomu kwalifikacji oraz przedstawia wskazówki pomocne w czytaniu i interpretacji poszczególnych zapisów. W drugiej części znajduje się omówienie specyfiki kolejnych poziomów PRK uzupełnione przykładami wybranych efektów uczenia się oraz kwalifikacji odniesionych do danego poziomu.

„Poradnik użytkownika” ma stanowić pomoc dla osób, które będą brały udział w określaniu poziomu kwalifikacji. Może też być przydatny osobom opisującym efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji oraz osobom zaangażowanym w tworzenie sektorowych ram kwalifikacji.

Część I. Polska Rama Kwalifikacji jako instrument polityki na rzecz uczenia się przez całe życie

1. Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji

Polska Rama Kwalifikacji (PRK), podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji (ERK), składa się z ośmiu poziomów¹. Każdy z nich jest opisywany za pomocą ogólnych stwierdzeń charakteryzujących wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które muszą spełniać osoby posiadające kwalifikacje danego poziomu². Charakterystyki poziomów odwzorowują progresję wymagań pomiędzy kwalifikacjami kolejnych poziomów. W perspektywie PRK nie ma znaczenia, kiedy i w jaki sposób wymagane dla kwalifikacji danego poziomu wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne zostały nabyte.

Charakterystyki poziomów PRK są zgodne z charakterystykami poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji ujętymi w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie³. Zgodność charakterystyk poziomów PRK z charakterystykami poziomów ERK gwarantuje, że poziom PRK określony dla kwalifikacji odpowiada temu samemu poziomowi ERK.

Unikatowym rozwiązaniem zastosowanym w Polsce jest wprowadzenie charakterystyk poziomów PRK o różnym stopniu szczegółowości:

- charakterystyk uniwersalnych (pierwszego stopnia), które dotyczą wszystkich rodzajów kwalifikacji,
- charakterystyk drugiego stopnia, typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach:
 - edukacji ogólnej,
 - szkolnictwa wyższego,
 - kształcenia i szkolenia zawodowego.

Ponadto ustalono charakterystykę poziomu 5 drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4. Została ona zaprojektowana jako „pomost” między charakterystykami poziomów drugiego stopnia typowymi dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej oraz typowymi dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego⁴.

Charakterystyki pierwszego i drugiego stopnia stanowią spójną całość. Należy czytać je łącznie, by w pełni zrozumieć specyfikę poszczególnych poziomów. Strukturę PRK przedstawia rysunek 1.

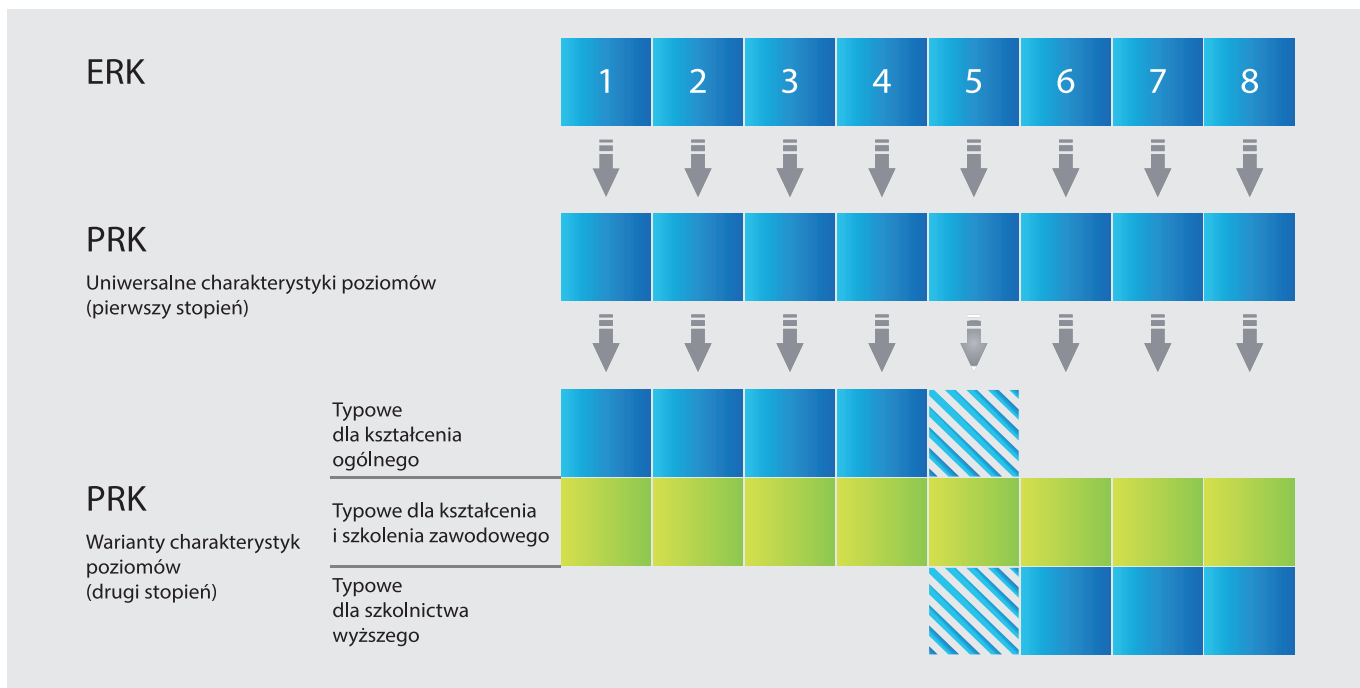
¹ Charakterystyki poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji ujęte są w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku w sprawie utworzenia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

² Objaśnienia podstawowych terminów dotyczących Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji znajdują się w aneksie. Zostały one opracowane na podstawie założeń do ustawy o zintegrowanym systemie kwalifikacji przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 31 marca 2015 roku.

³ Szerzej na temat zgodności charakterystyk poziomów PRK z charakterystykami poziomów ERK patrz: Sławiński S., Dębowski H. (red.) (2013). *Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, s. 36–47.

⁴ Obecnie w polskim systemie szkolnictwa wyższego nie są nadawane kwalifikacje spełniające wymagania 5 PRK. Kwalifikacje te – jak pokazują doświadczenia państw, w których funkcjonują tzw. krótkie cykle kształcenia wyższego – mogą się jednak pojawiać i być szczególnie cenne dla pracodawców.

Rysunek 1. Schemat Polskiej Ramy Kwalifikacji

Charakterystyki poziomów drugiego stopnia mogą być rozwijane poza strukturą PRK w mniej od nich ogólne charakterystyki trzeciego stopnia. Rozwinięciem charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego mogą być sektorowe ramy kwalifikacji (SRK), opisujące hierarchię poziomów kwalifikacji funkcjonujących w wybranej dziedzinie działalności zawodowej (sektorze, branży). Jednym z głównych celów tworzenia SRK jest przełożenie charakterystyk poziomów PRK na język bliższy przedstawicielom poszczególnych branż i ułatwienie im tym samym określania poziomów kwalifikacji.

2. Uniwersalne charakterystyki poziomów

Uniwersalne charakterystyki poziomów (pierwszego stopnia) ustalone dla wszystkich ośmiu poziomów PRK są najbardziej ogólne.

Różnice między poziomami ujęte za pomocą charakterystyk uniwersalnych dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia faktów, obiektów, zjawisk, pojęć i teorii, składających się zarówno na wiedzę ogólną, jak i specjalistyczną związaną z dziedziną nauki lub działalności zawodowej;
- **w zakresie umiejętności** – zdolności rozwiązywania problemów i stosowania wiedzy w praktyce, w tym między innymi wykonywania zadań o różnym stopniu złożoności, uczenia się i komunikowania;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do podejmowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot, współdziałania, oceniania skutków swoich działań i ponoszenia odpowiedzialności za nie.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach uniwersalnych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk uniwersalnych (pierwszego stopnia)

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Zakres	– Kompletność perspektywy poznawczej
	Głębokość rozumienia	– Zależności
Umiejętności	Rozwiązywanie problemów i stosowanie wiedzy w praktyce	– Złożoność problemu – Innowacyjność podejścia – Samodzielność w działaniu – Warunki działania
	Uczenie się	– Samodzielność – Metody
	Komunikowanie się	– Zakres wypowiedzi – Złożoność wypowiedzi
Kompetencje społeczne	Tożsamość	– Uczestniczenie – Poczucie odpowiedzialności – Postępowanie
	Współpraca	– Praca zespołowa – Warunki działania – Przywództwo
	Odpowiedzialność	– Konsekwencje działań własnych – Konsekwencje działań zespołu – Ocena

3. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej

Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej ustalone są dla poziomów 1 – 4 PRK. Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej odpowiada 1 poziomowi PRK, świadectwo ukończenia gimnazjum jest zgodne z 2 poziomem PRK, świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej odpowiada 3 poziomowi PRK, a świadectwo dojrzałości (matura) – 4 poziomowi PRK.

Poziomy od 1 do 4 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w wyniku uczenia się w określonym zakresie wykształcenia ogólnego. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zasad tworzenia struktur wypowiedzi; pojęć, zależności i modeli matematycznych; elementów składowych świata materialnego, zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i technice; zasad funkcjonowania społeczeństwa i uczestniczenia w życiu społecznym;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: odbierania i tworzenia wypowiedzi; posługiwania się językiem obcym; korzystania z narzędzi matematycznych; prowadzenia obserwacji zjawisk i procesów w przyrodzie i technice; wyrażania swojej przynależności do wspólnoty; planowania i samodzielnego uczenia się;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: przestrzegania zasad etyki w proce-

się komunikowania się; dbałości o swoje zdrowie, bezpieczeństwo oraz środowisko naturalne; współdziałania w zespole, uczestniczenia w życiu społecznym i przyjmowania obowiązków wynikających z przynależności do wspólnoty.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej

	Kluczowe kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Język i komunikowanie się	– Struktury i zasady tworzenia wypowiedzi
	Matematyka i nauki przyrodnicze	– Pojęcia i zależności – Interpretacje
	Funkcjonowanie społeczne	– Zasady funkcjonowania – Role społeczne – Tożsamość
Umiejętności	Język i komunikowanie się	– Odbieranie i tworzenie wypowiedzi – Posługiwanie się językiem obcym
	Matematyka i nauki przyrodnicze	– Dobór i korzystanie z narzędzi, prowadzenie obserwacji i doświadczeń
	Funkcjonowanie społeczne	– Wyrażanie przynależności do wspólnot
	Uczenie się	– Organizacja – Planowanie
Kompetencje społeczne	Język i komunikowanie się	– Kultura komunikowania się
	Zdrowie i środowisko	– Dbłość o zdrowie i bezpieczeństwo – Postawa wobec środowiska
	Funkcjonowanie społeczne	– Współdziałanie – Angażowanie się – Podejmowanie obowiązków

4. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego zostały określone dla poziomów PRK od 6 do 8. Do tych poziomów przypisane zostały kwalifikacje pełne uzyskiwane w szkolnictwie wyższym, m.in. dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego licencjata (licencjat), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego inżyniera (inżynier), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra (magister), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera (magister inżynier), dyplomy potwierdzające uzyskanie stopnia naukowego doktora w określonej dziedzinie.

Poziomy od 6 do 8 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umie-

jętności oraz kompetencji społecznych w wyniku uczenia się w określonym zakresie wykształcenia wyższego. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zagadnień ogólnych i wybranych zagadnień szczegółowych właściwych dla danej dyscypliny naukowej; prawnych i ekonomicznych uwarunkowań działań zawodowych typowych dla kwalifikacji odpowiadającej określonemu programowi kształcenia;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: wykorzystywania posiadanej wiedzy do rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz innowacyjnego wykonywania zadań; komunikowania się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców i przekazywania wiedzy; przedstawiania, oceniania oraz dyskutowania różnych stanowisk i opinii; planowania własnego uczenia się przez całe życie oraz ukierunkowywania innych w tym zakresie;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: pogłębionej analizy i krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz dorobku uprawianej dyscypliny naukowej; przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych; podtrzymywania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Głębia i zakres	– Kompletność perspektywy poznawczej, zależności
	Kontekst	– Uwarunkowania, skutki
Umiejętności	Wykorzystanie wiedzy	– Rozwiązywanie problemów, wykonywanie zadań
	Komunikowanie się	– Odbieranie i tworzenie wypowiedzi – Upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym – Posługiwanie się językiem obcym
	Organizacja pracy	– Planowanie – Praca zespołowa
	Uczenie się	– Planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób
Kompetencje społeczne	Ocena	– Krytyczne podejście
	Odpowiedzialność	– Wypełnianie zobowiązań społecznych – Działanie na rzecz interesu publicznego
	Rola zawodowa	– Niezależność, rozwój etosu

5. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego

Charakterystyki poziomów drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego ustalone są dla wszystkich ośmiu poziomów PRK. Umożliwiają przypisanie odpowiednich poziomów PRK kwalifikacjom o charakterze zawodowym nadawanym przez okręgowe komisje egzaminacyjne, organizacje rzemieślnicze, stowarzyszenia i związki branżowe oraz inne podmioty.

Poziomy od 1 do 8 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych istotnych z punktu widzenia charakteru ról zawodowych odpowiadających kwalifikacjom poszczególnych poziomów PRK. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zasad prowadzenia działalności gospodarczej; zjawisk i procesów determinujących sposób postępowania oraz skuteczność podejmowanych działań w dziedzinie działalności zawodowej; możliwych do wykorzystania w trakcie realizacji zadań metod, technologii i rozwiązań organizacyjnych; właściwości i zasad działania stosowanych narzędzi, maszyn i urządzeń; właściwości używanych materiałów;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: posługiwania się dokumentacją; opracowywania danych ilościowych oraz pozyskiwania, analizy i oceny informacji; przygotowywania, realizacji i korygowania planu wykonania określonych zadań; doboru narzędzi, materiałów, procedur pozwalających na osiągnięcie zakładanego celu; planowania rozwoju zawodowego;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: postępowania zgodnie z obowiązującymi zasadami; stosowania się do rad, poleceń i instrukcji; przestrzegania zasad rzetelności i lojalności; współdziałania w zespole; postępowania ukierunkowanego na jakość działań; ponoszenia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji i działań.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Teorie i zasady	– Metody i rozwiązania – Działalność gospodarcza – Etyka
	Zjawiska i procesy	– Właściwości, uwarunkowania
	Organizacja pracy	– Metody i technologie – Rozwiązania organizacyjne – Bezpieczeństwo i higiena pracy
	Narzędzia i materiały	– Działanie – Cechy
Umiejętności	Informacje	– Dokumentacja – Obliczenia, analiza, synteza i prognozowanie
	Organizacja pracy	– Planowanie i korygowanie planów – Wykonywanie – Korygowanie działań – Obieg informacji
	Narzędzia i materiały	– Użytkowanie, dobór
	Uczenie się i rozwój zawodowy	– Rozwój własny – Wspieranie rozwoju innych osób
Kompetencje społeczne	Przestrzeganie reguł	– Zasady, instrukcje, prawo
	Współpraca	– Komunikowanie się – Relacje w środowisku zawodowym
	Odpowiedzialność	– Normy etyczne

6. Jak rozumieć zapisy w Polskiej Ramie Kwalifikacji?

- Sformułowania charakteryzujące poziomy PRK są ogólne, ponieważ charakterystyka każdego poziomu PRK jest wspólnym punktem odniesienia dla efektów uczenia się wymaganych dla wszystkich włączonych do ZSK kwalifikacji danego poziomu (niezależnie od dyscypliny nauki czy działalności zawodowej, z której się wywodzą i z którą są powiązane).
- Zapisy odnoszące się do poszczególnych kategorii opisowych (przedstawionych w tabelach 1–4) są rozwijane na kolejnych poziomach i stanowią odrębne „wiązki”. Niektóre „wiązki” zapisów nie obejmują wszystkich poziomów. Wcześniejsze zakończenie „wiązki” jest podkreślone znakiem graficznym „■”.
- W ramach poszczególnych „wiązek” występują szeregi określeń wskazujące na progresję wymagań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pomiędzy kolejnymi poziomami PRK. Dlatego do interpretacji poszczególnych sformułowań wskazane jest przesłedzenia zapisów całej „wiązki”.
- Na progresję wymagań pomiędzy poziomami PRK wskazują szeregi określeń, takie jak:

- bardzo proste → proste → niezbyt złożone → umiarkowanie złożone → złożone
- najbardziej podstawowe zjawiska dotyczące → podstawowe zjawiska dotyczące → zjawiska dotyczące → podstawowe uwarunkowania zjawisk związanych z...
- w typowych warunkach → w zmiennych, ale przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach
- według szczegółowych wskazówek → według ogólnej instrukcji → w części bez instrukcji → bez instrukcji
- pod bezpośrednim kierunkiem → pod kierunkiem → w części samodzielnie → samodzielnie

Zadaniem użytkowników charakterystyk poziomów PRK jest interpretowanie tego rodzaju określeń przy analizowaniu (także przy ustalaniu) wymaganych dla danej kwalifikacji kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).

- W charakterystykach poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego progresja wymagań jest wyrażana także przez zastosowanie szeregu: czynność zawodowa → działanie zawodowe → zadanie zawodowe.

W kontekście PRK przyjęto następującą wykładnię tych terminów:

- czynność zawodowa ma najmniejszy zakres,
 - działanie zawodowe to zestaw kilku czynności zawodowych,
 - zadanie zawodowe to określony zestaw działań zawodowych.
- W niektórych „wiązkach” progresja jest wyrażona przez wskazywanie istotnych treści danej kategorii opisowej w różnych wymiarach i z różnych perspektyw, na przykład:
 - jest gotów do zachowywania się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy → jest gotów do występowania w obronie dobrego imienia wspólnot, do których należy, oraz do poszanowania innych wspólnot → jest gotów do podejmowania podstawowych obowiązków, które wiążą się z przynależnością do wspólnoty

7. Zastosowania charakterystyk poziomów PRK

- Charakterystyki poziomów PRK służą przede wszystkim do określania poziomu PRK dla kwalifikacji.
- Charakterystyki poziomów PRK mogą być także pomocne na etapie formułowania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji, ponieważ uwagę osób definiujących wymagania dla kwalifikacji koncentrują na trzech podstawowych pytaniach:
 - „Co osoba posiadająca daną kwalifikację będzie znała i rozumiała?”
 - „Co będzie potrafiła zrobić, jakie zadania wykonać?”
 - „Do czego, do podjęcia jakiego typu zobowiązań będzie gotowa?”

8. Uwagi dotyczące określania poziomów PRK kwalifikacji

- Określenie poziomu kwalifikacji następuje na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK (o poziomie kwalifikacji nie rozstrzyga ani wykształcenie wskazane jako warunek ubiegania się o nią, ani poziom PRK kwalifikacji częściowych wymaganych do jej uzyskania).
- Porównywanie efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK musi być dokonane dla każdego efektu oddzielnie, zgodnie ze standardową procedurą. Według tej procedury każdy efekt uczenia się powinien być odniesiony do odpowiedniego

fragmentu charakterystyki poziomu zgodnie z zasadą najlepszego dopasowania (*best fit*). Poszczególne efekty uczenia się mogą być odniesione do różnych poziomów PRK. Przy określaniu poziomu PRK dla kwalifikacji bierze się pod uwagę poziom PRK kompetencji kluczowych dla danej kwalifikacji.

- W przypadku kwalifikacji cząstkowych nie wszystkie składniki opisu poziomów PRK muszą znajdować swoje rozwinięcie w efektach uczenia się wymaganych dla kwalifikacji. Jedna kwalifikacja może rozwijać jedną tylko „wiązkę” charakterystyk poziomów – potwierdzać np. przygotowanie osoby uczącej wyłącznie do obsługi narzędzi i materiałów dostępnych na określonym stanowisku pracy.
- W trakcie odnoszenia kolejnych efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji do charakterystyk poziomów PRK należy przejrzeć odpowiednie zapisy z wszystkich czterech charakterystyk PRK (charakterystyk uniwersalnych oraz charakterystyk drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach: edukacji ogólnej, szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego). Ponadto, o ile istnieje odpowiednia dla danej kwalifikacji charakterystyka poziomów trzeciego stopnia (SRK), analizując wymagania dla kwalifikacji, należy korzystać również z zawartych w niej zapisów.
- Podczas porównywania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK należy brać pod uwagę kontekst dziedziny nauki lub działalności zawodowej, z którą powiązana jest dana kwalifikacja. W perspektywie określonej dziedziny nauki lub działalności zawodowej trafniej można ocenić, co powinny oznaczać poszczególne sformułowania, np. czy wymagania w zakresie znajomości fachowej terminologii ustalone dla danej kwalifikacji należy uznać za „najbardziej podstawowe pojęcia i typowe nazewnictwo” (poziom 2), czy raczej za „podstawowe pojęcia i terminologię” (poziom 3).
- PRK jest narzędziem umożliwiającym określanie poziomów i przez to porównywanie ze sobą wyłącznie kwalifikacji, których posiadanie poświadczają odpowiednie dokumenty (świadectwa, dyplomy, certyfikaty, itp.). Sformułowanie „poziom PRK” nie może być natomiast odnoszone do osób, które w wyniku uczenia się i gromadzenia różnych doświadczeń rozwijają swoje kompetencje i mogą mieć wiele kwalifikacji na różnych poziomach PRK.

9. Kodowanie zapisów w charakterystykach poziomów PRK

Na etapie określania poziomu PRK kwalifikacji użyteczne jest posługiwanie się kodami poszczególnych zapisów w charakterystykach poziomów PRK. Sposób kodowania przedstawiają niżej tabele 5–8.

Tabela 5. Uniwersalne charakterystyki poziomów PRK (pierwszego stopnia)

P = poziom PRK (1...8)
U = charakterystyka uniwersalna
W = wiedza
U = umiejętności
K = kompetencje społeczne
Przykłady: P1U_W = poziom 1 PRK, charakterystyka uniwersalna, wiedza P4U_U = poziom 4 PRK, charakterystyka uniwersalna, umiejętności P7U_K = poziom 7 PRK, charakterystyka uniwersalna, kompetencje społeczne

Tabela 6. Charakterystyki poziomów PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej (drugiego stopnia)

<p>P = poziom PRK (1...4) O = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne U = uczenie się</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>J = język i komunikowanie się Z = zdrowie i środowisko F = funkcjonowanie społeczne</p>
<p>Przykłady: P20_WJ = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, wiedza – język i komunikowanie się P30_UM = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, umiejętności – matematyka i nauki przyrodnicze P20_UU = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, umiejętności – uczenie się P40_KF = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, kompetencje społeczne – funkcjonowanie społeczne</p>

Tabela 7. Charakterystyki poziomów PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego (drugiego stopnia)

<p>P = poziom PRK (6...8) S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>G = głębia i zakres K = kontekst</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>W = wykorzystanie wiedzy K = komunikowanie się O = organizacja pracy U = uczenie się</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>K = krytyczna ocena O = odpowiedzialność R = rola zawodowa</p>

Przykłady:

P6S_WK = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wiedza – kontekst

P7S_UU = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, umiejętności – uczenie się

P7S_KR = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, kompetencje społeczne – rola zawodowa

Tabela 8. Charakterystyki poziomów PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (drugiego stopnia)

P = poziom PRK (1...8)

Z = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego

W = wiedza

T = teorie i zasady

Z = zjawiska i procesy

O = organizacja pracy

N = narzędzia i materiały

U = umiejętności

I = informacje

O = organizacja pracy

N = narzędzia i materiały

U = uczenie się i rozwój zawodowy

K = kompetencje społeczne

P = przestrzeganie reguł

W = współpraca

O = odpowiedzialność

Przykłady:

P3Z_WT = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, wiedza – teorie i zasady

P6Z_UO = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, umiejętności – organizacja pracy

P4Z_KW = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, kompetencje społeczne – współpraca

Część II.

Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji

Poziom 1

Omówienie poziomu

Charakterystyki 1 poziomu PRK określają elementarny zakres wiedzy ogólnej niezbędnej do funkcjonowania w różnych grupach społecznych, odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do starannego wykonywania bardzo prostych czynności pod bezpośrednim nadzorem. Wskazują, że osoba ta:

- ma wiedzę w zakresie wystarczającym do tego, by w sposób bezpieczny oraz zgodny z łatwymi do zrozumienia instrukcjami korzystać z narzędzi, maszyn i urządzeń dostępnych na przygotowanym dla niej stanowisku pracy,
- jest gotowa do przestrzegania zasad współdziałania w grupie oraz do uczenia się według otrzymanych wskazówek bez stałej obecności osoby nadzorującej.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 1 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji	– Potrafi odbierać ze zrozumieniem proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji (P1O_UJ)
– Określa temat i główną myśl tekstu	– Potrafi wyszukiwać bardzo proste informacje w prostych tekstach (P1O_UJ)
– Wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności	– Potrafi korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego (P1O_UM)
– Waży przedmioty, różnicuje przedmioty cięższe, lżejsze; używa określeń: <i>kilogram, pół kilograma, dekagram, gram</i> ; wykonuje łatwe obliczenia, używając tych miar (bez wyrażeń dwumianowanych i zamiany jednostek w obliczeniach formalnych)	– Potrafi prowadzić bardzo proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów (P1O_UM)
– Zna podstawowe relacje między najbliższymi; podejmuje obowiązki domowe i rzetelnie je wypełnia; identyfikuje się ze swoją rodziną i jej tradycjami; ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; rozumie, co to jest sytuacja ekonomiczna rodziny, i wie, że trzeba do niej dostosować swe oczekiwania	– Zna i rozumie zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych; elementarne wyznaczniki własnej tożsamości kulturowej; elementarne wyróżniki wspólnot, do których należy (P1O_WF)
– Bierze udział w zawodach, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych, respektując reguły i podporządkowując się decyzjom sędziego	– Jest gotów do aktywnego uczestnictwa w grupie działającej pod przewodnictwem osoby nadzorującej (P1O_KF)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz.U. 2014 poz. 803).

Charakterystyki 1 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P1U_W	bardzo proste pojęcia, wybrane elementarne fakty, obiekty i zjawiska oraz zależności między nimi	P1U_U	wykonywać bardzo proste zadania według szczegółowych wskazówek w typowych warunkach; rozwiązywać bardzo proste typowe problemy; uczyć się pod bezpośrednim kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać proste wypowiedzi, tworzyć bardzo proste wypowiedzi; odbierać i formułować najprostsze wypowiedzi w języku obcym	P1U_K	uznania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod bezpośrednim nadzorem w zorganizowanych warunkach; oceniania swoich działań i przyjmowania odpowiedzialności za bezpośrednie ich skutki
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P10_WJ	struktury bardzo prostych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P10_UJ	odbierać ze zrozumieniem proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji tworzyć bardzo proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji odpowiednio do sytuacji używać podstawowych form grzecznościowych wyszukiwać bardzo proste informacje w prostych tekstach posługiwać się językiem obcym na poziomie A1 ESOKJ	P10_KJ	przestrzegania elementarnych zasad komunikowania się w typowych sytuacjach powstrzymywania się od kłamstwa
P10_WM	wybrane bardzo proste pojęcia i zależności matematyczne bardzo prosty opis otaczającego świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice bardzo proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice	P10_UM	korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego prowadzić bardzo proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice posługiwać się podstawowymi narzędziami i materiałami w sytuacjach życia codziennego	P10_KZ	przestrzegania podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa szanowania otoczenia przyrodniczego
P10_WF	zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych podstawowe role społeczne człowieka we współczesnym społeczeństwie elementarne wyznaczniki własnej tożsamości kulturowej elementarne wyróżniki wspólnot, do których należy	P10_UF	w typowych sytuacjach dawać świadectwo przynależności do określonej wspólnoty	P10_KF	współdziałania z drugą osobą w typowych sytuacjach codziennych aktywnego uczestnictwa w grupie działającej pod przewodnictwem osoby nadzorującej dostrzegania potrzeb innych członków grupy i reagowania na nie zachowywania się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy
P1Z_WN	zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi na stanowisku pracy właściwości i zasady obchodzenia się z materiałami używanymi na stanowisku pracy	P10_UU	uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez stałego nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się uzasadnić potrzebę uczenia się	P1Z_UN	używać narzędzi i urządzeń potrzebnych do wykonywania bardzo prostych czynności zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa
P1Z_WT		P1Z_UI	korzystać z bardzo prostych informacji i wskazówek dotyczących czynności zawodowych, dostępnych również w formie elektronicznej	P1Z_KP	postępowania zgodnie z otrzymywanymi instrukcjami stosowania się do poleceń i korzystania z rad
P1Z_WZ	najbardziej podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych czynności zawodowych	P1Z_UO	planować bardzo proste czynności zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby wykonywać bardzo proste czynności zawodowe	P1Z_KW	współdziałania w trakcie wykonywania czynności zawodowych
P1Z_WO	sposoby wykonywania czynności zawodowych na stanowisku pracy zasady bhp odnoszące się do wykonywanych czynności zawodowych	P1Z_UN	używać narzędzi i urządzeń potrzebnych do wykonywania bardzo prostych czynności zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	P1Z_KO	należytej staranności przy wykonywaniu czynności zawodowych, należytej dbałości o stanowisko pracy, narzędzia i materiały
P1Z_WU		P1Z_UU	współdziałać z doradcą zawodowym		

Poziom 2

Omówienie poziomu

Charakterystyki 2 poziomu PRK wyznaczają zakres wiedzy ogólnej, stanowiący podstawowe przygotowanie do życia we współczesnym społeczeństwie. Osoba posiadająca kwalifikację 2 poziomu PRK rozumie elementarne zasady ładu społecznego oraz jest gotowa do współdziałania na rzecz dobra wspólnego. Jest też przygotowana do wykonywania działań zawodowych pod kierunkiem kogoś bardziej doświadczonego:

- ma wiedzę w zakresie niezbędnym do tego, by zgodnie z ogólnymi instrukcjami i obowiązującymi regulaminami korzystać z przygotowanego stanowiska pracy, w tym z odpowiednich narzędzi, maszyn i urządzeń,
- wie, gdzie powinna szukać dodatkowych informacji, pozyskuje je, ocenia ich użyteczność w kontekście podejmowanych działań,
- za pomocą odpowiednich procedur potrafi skontrolować rezultat własnej pracy i ocenić, czy jest on zgodny z oczekiwaniami sprecyzowanymi przez zleceniodawcę,
- jest gotowa do nawiązywania i utrzymywania kontaktów niezbędnych z punktu widzenia podejmowanych działań zawodowych.

Charakterystyki 2 poziomu PRK wskazują też na przygotowanie do uczenia się według otrzymanych wskazówek, identyfikowania najważniejszych czynników determinujących dalszy przebieg kariery zawodowej.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 2 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych	– Potrafi wyszukiwać proste informacje w niezbyt złożonych tekstach (P2O_UJ)
– Wyjaśnia znaczenie rodziny w życiu oraz wskazuje przykłady praw i obowiązków przysługujących poszczególnym członkom rodziny	– Zna i rozumie podstawowe obowiązki współczesnego człowieka wobec rodziny, społeczności lokalnej i państwa (P2O_WF)
– Wyjaśnia, w czym wyraża się demokratyczny charakter państwa polskiego, używając pojęć: wolne wybory, wolność słowa, wolne media, konstytucja	– Zna i rozumie podstawowe procedury demokracji (P2O_WF)
– Określa zadania i obowiązki pracownika pomocniczego obsługi hotelowej	– Zna i rozumie zasady i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych działań zawodowych (P2Z_WO)
– Rozróżnia rodzaje prac porządkowych w otoczeniu obiektu świadczącego usługi hotelarskie	– Zna i rozumie metody i technologie związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi (P2Z_WO)
– Posługuje się podstawowym zasobem leksykalnych środków językowych umożliwiających realizację typowych zadań zawodowych	– Potrafi tworzyć i przedstawiać proste wypowiedzi (P2O_UJ)
– Stosuje sprzęt, środki i narzędzia do utrzymania czystości i porządku w części hotelowej obiektu	– Potrafi używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P2Z_UN)
– Wykonuje prace związane z myciem naczyń i sprzętu kuchennego	– Potrafi wykonywać czynności wchodzące w skład prostych działań zawodowych (P2Z_UO)
– Utrzymuje porządek i czystość na stanowisku pracy oraz przestrzega zasad higieny	– Jest gotów do postępowania zgodnie z regulaminami i instrukcjami, które są związane z działaniami zawodowymi (P2Z_KP)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz.U. 2014 poz. 803) oraz Podstawy programowej kształcenia w zawodzie *Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012 poz. 184).

Wybór odpowiednich składników opisu poziomu PRK do przytoczonych efektów uczenia się był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykład kwalifikacji odniesionej do 2 poziomu PRK:

- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „T.1. Wykonywanie prac pomocniczych w obiektach świadczących usługi hotelarskie”

Charakterystyki 2 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P2U_W	proste pojęcia, poszerzony zbiór elementarnych faktów, obiektów i zjawisk oraz zależności między nimi	P2U_U	wykonywać proste zadania według ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach; rozwiązywać proste typowe problemy; uczyć się pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać niezbyt złożone wypowiedzi, tworzyć proste wypowiedzi; odbierać i formułować bardzo proste wypowiedzi w języku obcym	P2U_K	podejmowania obowiązków wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod kierunkiem w zorganizowanych warunkach; oceniania działań, w których uczestniczy, i przyjmowania odpowiedzialności za ich skutki
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P20_WJ	P2Z_WT	P20_UJ	P2Z_UI	P20_KJ	P2Z_KP
struktury prostych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	najbardziej podstawowe pojęcia i typowe nazewnictwo związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi	odbierać ze zrozumieniem niezbyt złożone wypowiedzi tworzyć i przedstawiać proste wypowiedzi odpowiednio do sytuacji różnicować sposób komunikowania się wyszukiwać proste informacje w niezbyt złożonych tekstach posługiwać się językiem obcym na poziomie A2 ESOKJ	posługiwać się podstawowymi dokumentami dotyczącymi działań zawodowych wyszukiwać, porównywać i oceniać proste informacje potrzebne do wykonywania działań zawodowych, dostępne również w formie elektronicznej dokonywać prostych obliczeń związanych z wykonywanymi działaniami zawodowymi	dzielenia się posiadanymi informacjami w sytuacji, gdy jest to potrzebne powstrzymywania się od wypowiadania nieuzasadnionych opinii	postępowania zgodnie z regulaminami i instrukcjami, które są związane z działaniami zawodowymi
P20_WM	P2Z_WZ	P20_UM	P2Z_UO	P20_KZ	P2Z_KW
wybrane proste pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz bardzo proste rozumowania matematyczne prosty opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice	podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych działań zawodowych	korzystać z prostych narzędzi matematycznych w różnych sytuacjach prowadzić proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice odpowiednio dobierać typowe narzędzia i materiały oraz posługiwać się nimi	planować proste działania zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby i korygować plan stosownie do okoliczności wykonywać czynności wchodzące w skład prostych działań zawodowych	przestrzegania podstawowych zasad dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych respektowania podstawowych zasad ochrony środowiska	nawiązywania i utrzymywania niezbędnych kontaktów związanych z działaniami zawodowymi działania zespołowego w zakresie wykonywanych działań zawodowych
P20_WF	P2Z_WO	P20_UF	P2Z_UN	P20_KF	P2Z_KO
podstawowe zasady ładu społecznego podstawowe procedury demokracji podstawowe obowiązki współczesnego człowieka wobec rodziny, społeczności lokalnej i państwa podstawowe fakty z historii swojego kraju i regionu podstawowe zasady zachowania się wynikające z własnej tożsamości kulturowej i przynależności do wspólnot	metody i technologie związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi zasady i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych działań zawodowych	w typowych sytuacjach zachowywać się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy	używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	współdziałania w ramach grupy nieformalnej z poszanowaniem reguł demokratycznych rozwiązywania prostych problemów we współdziałaniu w ramach grupy nieformalnej w typowych sytuacjach angażowania się w działania na rzecz dobra wspólnego w społecznościach, których jest członkiem występowania w obronie dobrego imienia wspólnot, do których należy, oraz do poszanowania innych wspólnot	uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonego w czasie, łatwych do przewidzenia skutków sposobu wykonywania własnej pracy kontrolowania jakości własnej pracy z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi i procedur kontrolnych
P2Z_WN	P20_UU	P2Z_UU			
zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania działań zawodowych podstawowe cechy materiałów wykorzystywanych do wykonywania działań zawodowych	indywidualnie uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego uczenia się	rozpoznawać odpowiednie dla siebie oferty pracy zaprezentować się potencjalnemu pracodawcy			

Poziom 3

Omówienie poziomu

Charakterystyki 3 poziomu PRK określają zakres wiedzy ogólnej, która stanowi podstawę do uczestnictwa w życiu społecznym. Osoba posiadająca kwalifikację 3 poziomu PRK jest przygotowana do częściowo samodzielnego wykonywania niezbyt złożonych zadań oraz organizowania pracy małego zespołu pracowniczego realizującego tego typu zadania. Taka osoba:

- przy wykorzystaniu wiedzy na temat zjawisk i procesów dotyczących wykonywanych zadań potrafi przygotować i dostosować do okoliczności plan wykonania zadań przez zespół, w składzie którego pracuje,
- zna etapy realizacji zadań i pożądane efekty składających się na nie działań, standardowo stosowane metody, technologie i rozwiązania organizacyjne,
- rozumie zasady doboru narzędzi, maszyn i urządzeń najczęściej używanych w trakcie wykonywania zadań,
- potrafi organizować stanowiska pracy z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- jest gotowa do komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji, przyjmowania odpowiedzialności za powierzone jej zadania oraz kontrolowania jakości wykonywania zadań zespołu, w ramach którego pracuje,
- rozumie elementarne zasady prowadzenia działalności gospodarczej, co nie jest jednak równoznaczne z wystarczającym przygotowaniem do prowadzenia takiej działalności.

Charakterystyki 3 poziomu PRK wskazują ponadto na zdolność do samodzielnego uczenia się, rozwijania własnej kariery zawodowej według planu (ustalonego np. we współpracy z doradcą zawodowym, osobą bardziej doświadczoną), a także do analizowania pod tym kątem ofert pracy oraz samodzielnego nawiązywania kontaktów z potencjalnym pracodawcą.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 3 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	– Potrafi organizować stanowiska pracy związane z wykonywaniem niezbyt złożonych zadań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P3Z_UN)
– Określa prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny	– Zna i rozumie zasady, normy i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Określa znaczenie marketingu w działalności reklamowej oraz rozróżnia jego elementy	– Zna i rozumie zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych zadań zawodowych (P3Z_WZ)
– Określa metody i techniki wykonania naprawy i renowacji wyrobów tapicerowanych	– Zna i rozumie standardowe metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Określa formy transportu wewnętrznego i magazynowania towarów	– Zna i rozumie standardowe rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy	– Jest gotów do komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji związanych z wykonywanymi zadaniami zawodowymi (P3Z_KW)
– Dobiera i przygotowuje materiały do montażu ścian działowych, sufitów podwieszanych oraz obudowy konstrukcji dachowych w systemie suchej zabudowy	– Potrafi wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe (P3Z_UO)
– Wykonuje operacje obróbki skrawaniem zgodnie z dokumentacją technologiczną	– Potrafi wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe (P3Z_UO)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia w zawodach *Technik handlowiec, Tapicer, Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, Operator obrabiarek skrawających* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012, poz. 184).

Wybór odpowiednich do przytaczanych efektów uczenia się składników opisu poziomu PRK był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykłady kwalifikacji odniesionych do 3 poziomu PRK:

- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.10. Wykonywanie wyrobów tapicerowanych”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „M.19. Użytkowanie obrabiarek skrawających”
- Świadectwo czeladnicze w zawodzie „Elektryk”

Charakterystyki 3 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P3U_W	niezbyt złożone pojęcia, podstawowe fakty, obiekty i zjawiska oraz zależności między nimi, a ponadto – w określonych dziedzinach – w szerszym zakresie pojęcia, fakty, obiekty i zjawiska oraz zależności między nimi elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności	P3U_U	wykonywać niezbyt złożone zadania według ogólnej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach; rozwiązywać niezbyt złożone typowe problemy; uczyć się w części samodzielnie pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać umiarkowanie złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi; odbierać i formułować proste wypowiedzi w języku obcym	P3U_K	włączania się do różnych wspólnot, funkcjonowania w różnych rolach społecznych oraz podejmowania podstawowych powinności z tego wynikających; częściowo samodzielnego działania oraz współdziałania w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i zespołowych, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P30_WJ	P3Z_WT	P30_UJ	P3Z_UI	P30_KJ	P3Z_KP
struktury niezbyt złożonych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	podstawowe pojęcia i terminologię dotyczącą wykonywanych zadań zawodowych elementarne zasady prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej i przedsiębiorczości	odbierać ze zrozumieniem umiarkowanie złożone wypowiedzi tworzyć i przedstawiać niezbyt złożone wypowiedzi odpowiednio do sytuacji różnicować ekspresję wypowiedzi ■ wyszukiwać i przetwarzać niezbyt złożone informacje w umiarkowanie złożonych tekstach posługiwać się językiem obcym na poszerzonym poziomie A2+ ESOKJ	posługiwać się dokumentacją dotyczącą niezbyt złożonych zadań zawodowych wyszukiwać, porównywać, oceniać i analizować informacje potrzebne do wykonywania zadań zawodowych dokonywać niezbyt prostych obliczeń związanych z zadaniami zawodowymi	przestrzegania zasad etyki oraz etykiety komunikowania się	postępowania zgodnie z przepisami, które dotyczą wykonywania zadań zawodowych rzetelnego informowania o sprawach dotyczących wykonywanych zadań zawodowych dotrzymywania uzgodnień dotyczących współpracy przy wykonywaniu zadań zawodowych ■
P30_WM	P3Z_WZ	P30_UM	P3Z_UO	P30_KZ	P3Z_KW
wybrane niezbyt złożone pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz proste rozumowania i modele matematyczne niezbyt złożony opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice niezbyt złożone interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice różnicę pomiędzy naukowym i nienaukowym ujmowaniem rzeczywistości ■	zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych zadań zawodowych	korzystać z niezbyt złożonych narzędzi matematycznych prowadzić niezbyt złożone pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice posługiwać się nietypowymi narzędziami i materiałami w sposób zgodny z ich przeznaczeniem i zasadami użytkowania ■	przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe organizować pracę małego zespołu pracowniczego realizującego niezbyt złożone zadania zawodowe rozwiązywać proste problemy występujące w trakcie wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych odbierać i przekazywać informacje niezbędne przy wykonywaniu niezbyt złożonych zadań zawodowych	przestrzegania zasad dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych w różnych kontekstach ■ reagowania w przypadkach wystąpienia zagrożenia dla środowiska ■	komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji związanych z wykonywanymi zadaniami zawodowymi działania zespołowego w zakresie wykonywanych zadań zawodowych
P30_WF	P3Z_WO	P30_UF	P3Z_UN	P30_KF	P3Z_KO
prawne podstawy ładu w sferze działalności gospodarczej, społecznej i politycznej oraz w życiu rodzinnym podstawowe zasady funkcjonowania w miejscu nauki, pracy oraz uczestnictwa w życiu publicznym ■ najważniejsze elementy dziedzictwa narodowego podstawowe zasady funkcjonowania wspólnot, do których należy, wynikające z wartości, do których te wspólnoty się odwołują	standardowe metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych standardowe rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych zasady, normy i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych	odpowiednio do sytuacji włączać się w działania określonej wspólnoty ■	organizować stanowiska pracy związane z wykonywaniem niezbyt złożonych zadań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	współdziałania w ramach grupy zorganizowanej z poszanowaniem jej porządku hierarchicznego rozwiązywania niezbyt złożonych problemów we współdziałaniu w ramach grupy angażowania się w sprawy publiczne w stopniu odpowiednim do pełnionych ról społecznych podejmowania podstawowych obowiązków, które wiążą się z przynależnością do wspólnoty	rzetelnego wykonywania powierzonych zadań zawodowych uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonej w czasie skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych kontrolowania jakości wykonywania zadań zawodowych zespołu, w ramach którego pracuje przyjmowania odpowiedzialności za powierzone zadania zawodowe
P3Z_WN	P30_UU	P3Z_UU			
zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych podstawowe cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów	indywidualnie uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego uczenia się	analizować oferty pracy pod kątem posiadanych kompetencji i własnego rozwoju zawodowego samodzielnie nawiązywać kontakty z potencjalnym pracodawcą			

Poziom 4

Omówienie poziomu

Charakterystyki 4 poziomu PRK określają wymaganą wiedzę ogólną w zakresie, który umożliwia uzyskanie matury i podjęcie dalszego kształcenia w szkole wyższej. Odzwierciedlają też przygotowanie posiadaczy kwalifikacji tego poziomu do samodzielnego wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych w części bez instrukcji oraz kierowania małym zespołem pracowniczym realizującym takie zadania. Wskazują, że osoba posiadająca kwalifikację 4 poziomu PRK:

- potrafi opracowywać plan wykonania zadań własnych i kierowanego zespołu oraz uzgadniać go z innymi osobami lub zespołami,
- potrafi przetwarzać informacje i aktualizować swoją wiedzę, m.in. na temat zjawisk i procesów związanych z wykonywanymi zadaniami oraz różnych możliwych do zastosowania metod, technologii i rozwiązań organizacyjnych,
- potrafi dzielić się wiedzą z zakresu wykonywanych zadań z osobami mniej doświadczonymi, m.in. na temat zasad doboru narzędzi, maszyn i urządzeń, cech używanych materiałów oraz wykonywanych produktów,
- potrafi kształtować warunki pracy własnej i podległego zespołu z uwzględnieniem nie tylko zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, lecz także podstawowych zasad etyki,
- jest gotowa do przyjmowania odpowiedzialności za powierzone jej zadania oraz kontrolowania i korygowania jakości wykonywania zadań zespołu, w ramach którego pracuje.

Charakterystyki 4 poziomu PRK zwracają też uwagę na wymóg znajomości podstawowych zasad przedsiębiorczości i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wymóg rozumienia podstawowych mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa, w tym gospodarki, oraz przygotowanie do samodzielnego planowania własnego rozwoju zawodowego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 4 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań	– Potrafi przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach (P4Z_UO)
– Przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej	– Potrafi opracowywać elementy dokumentacji dotyczącej umiarkowanie złożonych zadań zawodowych (P4Z_UI)
– Planuje i podejmuje działania marketingowe prowadzonej działalności gospodarczej	– Zna i rozumie podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości (P4Z_WT) – Potrafi przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach (P4Z_UO)
– Dobiera wyposażenie pomiarowe i wyposażenie pomocnicze do wykonywania badań: mikrobiologicznych, biochemicznych i środowiskowych	– Potrafi projektować stanowiska pracy potrzebne do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych (P4Z_UO)
– Dokonuje selekcji danych statystycznych pod kątem ich przydatności analitycznej i decyzyjnej	– Potrafi analizować, selekcjonować i łączyć umiarkowanie złożone informacje (P4O_UJ)
– Wykonuje i nadzoruje prace związane z zabezpieczaniem podziemnych wyrobisk górniczych przed zagrożeniami naturalnymi	– Potrafi wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe w typowych warunkach (P4Z_UO)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia w zawodach *Technik analityk*, *Technik ekonomista*, *Technik górnictwa podziemnego* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012 poz. 184).

Wybór odpowiednich do przytaczanych efektów uczenia się składników opisu poziomu PRK był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykłady kwalifikacji odniesionych do 4 poziomu PRK:

- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.52. Organizacja i prowadzenie procesów wytwarzania obuwia”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.60. Wykonywanie badań analitycznych”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.68. Obsługa klienta w jednostkach administracji”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „M.39. Organizacja i prowadzenie eksploatacji złóż podziemnych”
- Dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie „Technik administracji”

Charakterystyki 4 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P4U_W	poszerzony zbiór umiarkowanie złożonych pojęć, faktów, obiektów i zjawisk oraz dotyczących ich prostych teorii, a ponadto – w określonych dziedzinach – w szerszym zakresie pojęcia, fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich teorie podstawowe uwarunkowania prowadzonej działalności	P4U_U	wykonywać umiarkowanie złożone zadania w części bez instrukcji często w zmiennych, przewidywalnych warunkach; rozwiązywać niezbyt złożone, w pewnej części nietypowe problemy; uczyć się samodzielnie w zorganizowanej formie; odbierać złożone wypowiedzi, tworzyć umiarkowanie złożone wypowiedzi dotyczące szerokiego zakresu zagadnień; odbierać i formułować niezbyt złożone wypowiedzi w języku obcym	P4U_K	przyjmowania odpowiedzialności związanej z uczestnictwem w różnych wspólnotach i funkcjonowaniem w różnych rolach społecznych; autonomicznego działania i współdziałania w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i osób, którymi kieruje, przyjmowania odpowiedzialności za skutki działań własnych oraz tych osób
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P4O_WJ	struktury umiarkowanie złożonych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P4O_UJ	odbierać ze zrozumieniem złożone wypowiedzi tworzyć i przedstawiać umiarkowanie złożone wypowiedzi analizować, selekcjonować i łączyć umiarkowanie złożone informacje z różnych źródeł posługiwać się językiem obcym na poziomie B1 ESOKJ	P4O_KJ	kształtowania właściwej kultury komunikowania się w różnych kontekstach
P4Z_WJ	ogólne podstawy teoretyczne metod i rozwiązań stosowanych przy wykonywaniu zadań zawodowych podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości podstawowe zasady etyczne obowiązujące przy wykonywaniu zadań zawodowych	P4Z_UJ	opracowywać elementy dokumentacji dotyczącej umiarkowanie złożonych zadań zawodowych przetwarzać informacje dotyczące umiarkowanie złożonych zadań zawodowych śledzić nowości w zakresie wykonywanych zadań zawodowych opracowywać dane ilościowe związane z umiarkowanie złożonymi zadaniami zawodowymi	P4Z_KJ	przestrzegania wymagań wynikających z technologii oraz z zasad organizacji pracy przestrzegania zasad lojalności wobec pracodawcy oraz współpracowników ■
P4O_WM	wybrane umiarkowanie złożone pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz niezbyt złożone rozumowania i modele matematyczne umiarkowanie złożony opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice umiarkowanie złożone interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice oraz wybrane teorie dotyczące świata materialnego	P4O_UM	korzystać z umiarkowanie złożonych narzędzi matematycznych prowadzić umiarkowanie złożone pomiary, obserwacje i doświadczenia w zakresie nauk przyrodniczych	P4O_KZ	komunikowania się w środowisku zawodowym w sposób zapewniający dobrą współpracę w ramach zespołu oraz z innymi osobami i zespołami ■ działania w ramach zespołu oraz współdziałania z innymi osobami i zespołami
P4Z_WM	podstawowe uwarunkowania zjawisk i procesów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	P4Z_UO	przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe często w zmiennych, przewidywalnych warunkach kierować małym zespołem pracowniczym realizującym umiarkowanie złożone zadania zawodowe w typowych warunkach diagnozować i rozwiązywać problemy występujące w trakcie wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych lub podległych pracowników monitorować obieg informacji związanych z wykonywaniem umiarkowanie złożonych zadań zawodowych uzgadniać pracę własną lub podległego zespołu z innymi osobami lub zespołami	P4Z_KZ	
P4O_WF	wybrane teorie dotyczące życia społecznego i rozwoju podstawowe mechanizmy funkcjonowania gospodarki, także w wymiarze globalnym w pogłębiony sposób własną tożsamość wynikającą z dziedzictwa historii i kultury swojego narodu oraz z uczestnictwa w różnego rodzaju wspólnotach	P4O_UF	projektować stanowiska pracy potrzebne do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych kształtować warunki pracy swoje i podległego zespołu z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy ■	P4O_KF	postępowania zgodnie z podstawowymi zasadami etycznymi przy wykonywaniu zadań zawodowych uwzględniania społecznych i ekonomicznych skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych kontrolowania jakości wykonywania zadań podległych pracowników i przyjmowania odpowiedzialności związanej z kierowaniem małymi zespołami pracowniczymi ■ przyjmowania odpowiedzialności związanej z wykonywaniem samodzielnych zadań zawodowych
P4Z_WF	różne metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych różne rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych obowiązujące przepisy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych ■	P4O_UN		P4Z_KO	
P4Z_WN	zasady działania i posługiwanie się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych ■ cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów ■	P4O_UU	planować własne uczenie się odpowiednio do swojego zaawansowania w realizowanym programie kształcenia z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju dokonywać wyborów dotyczących dalszego uczenia się z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju	P4Z_KU	
		P4Z_UU	planować własny rozwój zawodowy prowadzić instruktaż i szkolenie w zakresie wykonywanych zadań zawodowych		

Poziom 5

Omówienie poziomu

Charakterystyki 5 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do samodzielnego wykonywania umiarkowanie złożonych zadań w zmiennych przewidywalnych warunkach oraz kierowania małym zespołem realizującym takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać wyboru źródeł oraz informacji z nich pochodzących, jest gotowa krytycznie ocenić te informacje,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne),
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii oraz przedstawiania własnego stanowiska do utrzymywania kontaktów związanych z prowadzoną działalnością,
- potrafi dokonać analizy i oceny przebiegu oraz efektów pracy własnej i kierowanego zespołu m.in. w oparciu o dostępne dane ilościowe, opracowywać i skorygować plan działań dotyczący zadań własnych i kierowanego zespołu, jest gotowa przyjąć odpowiedzialność za skutki prowadzonych działań,
- potrafi ocenić własną wiedzę, samodzielnie zaplanować i zrealizować własne uczenie się, a także ocenić potrzeby szkoleniowe podległych pracowników,
- jest gotowa działać w sposób przedsiębiorczy,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić funkcje zawodowe, w tym przestrzegać zasad etyki zawodowej,
- jest gotowa uczestniczyć w działaniach na rzecz interesu publicznego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 5 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Kieruje wykonaniem przydzielonych zadań	– Potrafi kierować małym zespołem pracowniczym realizującym umiarkowanie złożone zadania zawodowe w zmiennych, ale przewidywalnych warunkach (P5Z_UO)
– Wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy	– Potrafi dobierać metody, technologie, procedury i materiały potrzebne w działalności zawodowej (P5Z_UN)
– Optymalizuje koszty i przychody prowadzonej działalności gospodarczej	– Potrafi dokonywać analizy prowadzonej działalności zawodowej w oparciu o dostępne dane ilościowe (P5Z_UI)
– Analizuje działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży	– Potrafi śledzić rozwój danej dziedziny działalności zawodowej, uwarunkowania prawne oraz lokalne konteksty (P5Z_UI)
– Inicjuje wspólne przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży	– Jest gotów do utrzymywania właściwych relacji w lokalnym środowisku zawodowym (P5Z_KW)
– Stosuje zróżnicowane środki dydaktyczne w procesie kształcenia	– Potrafi pełnić funkcje opiekuna stażysty / mentora osoby nowo przyjętej do pracy (P5Z_UU)
– Prowadzi szkolenie i doradztwo zawodowe wewnątrzzakładowe	– Potrafi oceniać potrzeby szkoleniowe podległych pracowników (P5Z_UU)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia w zawodzie *Technik analityk* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012, poz. 184) oraz standardu egzaminacyjnego dla mistrza w zawodzie cukiernik.

Wybór odpowiednich do przytoczonych efektów uczenia się składników opisu poziomu PRK był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykłady kwalifikacji odniesionych do 5 poziomu PRK:

- Dyplom mistrzowski w zawodzie „Koronkarka”
- Dyplom mistrzowski w zawodzie „Obuwnik miarowy”
- Dyplom mistrzowski w zawodzie „Cukiernik”

Charakterystyki 5 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P5U_W	w określonych dziedzinach wiedzy – fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich teorie i metody różnorodne uwarunkowania prowadzonej działalności	P5U_U	wykonywać umiarkowanie złożone zadania bez instrukcji w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach; rozwiązywać umiarkowanie złożone i nietypowe problemy; uczyć się samodzielnie; odbierać umiarkowanie złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi z użyciem specjalistycznej terminologii; odbierać i formułować niezbyt złożone wypowiedzi w języku obcym z uwzględnieniem specjalistycznej terminologii	P5U_K	podejmowania podstawowych obowiązków społecznych, ich oceniania i interpretacji; samodzielnego działania oraz współdziałania z innymi w zorganizowanych warunkach, kierowania niewielkim zespołem w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i osób oraz zespołów, którymi kieruje, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań
Charakterystyka drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyka drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyka drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P5S_WG	wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi z zakresu podstawowej wiedzy ogólnej tworzącej podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia	P5S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – rozwiązywać umiarkowanie złożone i nietypowe problemy i wykonywać zadania w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) 	P5S_UI	przewidywać rozwój danej dziedziny działalności zawodowej, uwzględnienia prawne oraz lokalne konteksty dokonywać analizy prowadzonej działalności zawodowej w oparciu o dostępne dane ilościowe
P5S_WK	podstawowe ekonomiczne, prawne i inne skutki różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją	P5S_UK	komunikować się z otoczeniem – odbierać umiarkowanie złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi z użyciem specjalistycznej terminologii przedstawiać i uzasadniać własne stanowisko posługiwać się językiem obcym na poziomie B1+ ESOKJ z wykorzystaniem podstawowego słownictwa specjalistycznego	P5S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych uczestniczenia w działaniach na rzecz interesu publicznego działania w sposób przedsiębiorczy
P5Z_WT	podstawy teoretyczne metod i technologii stosowanych w działalności zawodowej zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości zasady etyczne obowiązujące w działalności zawodowej	P5Z_UO	organizować swoją pracę – indywidualną oraz w zespole	P5Z_KK	uznawania niepełności i niepewności posiadanej wiedzy
P5Z_WZ	wybrane teorie wyjaśniające zjawiska i procesy odnoszące się do działalności zawodowej	P5Z_UN	dobierać metody, technologie, procedury i materiały potrzebne w działalności zawodowej	P5Z_KP	przestrzegania obowiązujących w działalności zawodowej zasad postępowania gwarantujących właściwą jakość działań zawodowych oraz bezpieczeństwo
P5Z_WO	w szerokim zakresie metody i technologie stosowane w działalności zawodowej w szerokim zakresie rozwiązania organizacyjne w działalności zawodowej	P5Z_UU	analizować i oceniać swoje potrzeby w zakresie uczenia się, samodzielnie korzystać z dostępnych możliwości uczenia się	P5Z_KW	utrzymywania właściwych relacji w lokalnym środowisku zawodowym
P5Z_WN		P5Z_UU	analizować i oceniać swoje kompetencje zawodowe samodzielnie korzystać z dostępnych możliwości aktualizacji i poszerzania kompetencji zawodowych oceniać potrzeby szkoleniowe podległych pracowników pełnić funkcje opiekuna stażysty / mentora osoby nowo przyjętej do pracy	P5Z_KR	promowania zasad etycznych w toku działalności zawodowej uwzględniania jakości, kontekstu ekonomicznego i społecznego oraz innych istotnych skutków działalności zawodowej przyjmowania odpowiedzialności związanej z działalnością zawodową

Poziom 6

Omówienie poziomu

Charakterystyki 6 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz wykonywania zadań w nie w pełni przewidywalnych warunkach, a także do planowania i organizowania pracy zespołu lub małej organizacji realizujących takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać oceny, krytycznej analizy i syntezy informacji pochodzących z właściwie dobranych źródeł,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań, a także dokonać ich prostej adaptacji,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne złożone uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne) oraz dokonać analizy i oceny prowadzonej działalności w kontekście tych uwarunkowań,
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii, przedstawiania, oceniania oraz dyskusowania różnych opinii i stanowisk do utrzymywania właściwych relacji w związku z prowadzoną działalnością,
- potrafi samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić funkcje zawodowe, kultywować i upowszechniać w prowadzonej działalności wzory właściwego postępowania, uczestniczyć w promowaniu kultury projąkociowej, kultury współpracy i zasad etyki zawodowej,
- jest gotowa inicjować działania na rzecz interesu publicznego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 6 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Ma podstawową wiedzę o człowieku jako podmiocie prawa krajowego i międzynarodowego, z uwzględnieniem określenia przysługujących mu praw i zasad ochrony. Zna miejsce obywatela w administracji	– Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia (P6S_WG)
– Zna i rozumie podstawy mechaniki klasycznej punktów materialnych i bryły sztywnej, podstawy mechaniki płynów, prawa elektrodynamiki klasycznej	– Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia (P6S_WG)
– Zna i rozumie zagadnienia związane z wpływem przemysłu chemicznego na środowisko naturalne, problemy z zagospodarowaniem odpadów	– Zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji (P6S_WK)
– Potrafi posłużyć się właściwie dobranymi środowiskami programistycznymi, symulatorami oraz narzędziami komputerowo wspomaganego projektowania do symulacji, projektowania i weryfikacji elementów i układów elektronicznych oraz prostych systemów elektronicznych	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i wykonywać zadania w nie w pełni przewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P6S_UW)
– Prawidłowo posługuje się wybranymi normami i regułami prawnymi, w celu rozwiązania podstawowych zadań z zakresu dziedzin prawa właściwych dla studiów administracyjnych, w tym w szczególności z zakresu wybranych zgodnie ze swoimi zainteresowaniami przedmiotów specjalizacyjnych. Posiada umiejętność znajdowania podstaw prawnych, orzecznictwa i literatury dotyczącej badanych zagadnień oraz stosowania zasad etycznych. Sprawnie wykonuje czynności administracyjne	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i wykonywać zadania w nie w pełni przewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P6S_UW)
– Potrafi w sposób zrozumiały, w mowie i na piśmie, przedstawić poprawne rozumowania matematyczne, formułować twierdzenia i definicje	– Potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii (P6S_UK)
– Posiada umiejętność organizacji pracy własnej i zespołowej, krytycznie ocenia jej stopień zaawansowania, samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze	– Potrafi planować i organizować pracę – indywidualną oraz w zespole (P6S_UO)

* Efekty uczenia się wybrano spośród wskazanych w rozporządzeniu MNiSW w sprawie wzorcowych efektów kształcenia dla studiów I stopnia na kierunku „Matematyka” (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia, Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1521) oraz spośród efektów kształcenia ustalonych dla studiów I stopnia na kierunku „Administracja” (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski), oraz na kierunku „Zaawansowane metody instrumentalne i techniki pomiarowe” (Wydział Chemii, Uniwersytet Warszawski).

Charakterystyki 6 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P6U_W	w określonych dziedzinach wiedzy – w zaawansowanym stopniu – fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich teorie i metody różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności	P6U_U	wykonywać złożone zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko	P6U_K	kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku nauki, pracy i poza nimi samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje, oraz organizacji, w działalności których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P6S_WG	P6Z_WT	P6S_UW	P6Z_UI	P6S_KK	P6Z_KP
w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia	w zaawansowanym stopniu podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej standardy prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju przedsiębiorstwa ■ podstawowe zasady dotyczące ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego w dziedzinie działalności zawodowej	wykorzystywać posiadaną wiedzę – rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i wykonywać zadania w nie w pełni przewidywalnych warunkach poprzez: • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT)	monitorować rozwój dziedziny działalności zawodowej oraz jej krajowe uwarunkowania i konteksty dokonywać diagnozy prowadzonej działalności zawodowej w oparciu o dostępne dane o sytuacji wewnętrznej oraz otoczeniu zewnętrznym	krytycznej oceny posiadanej wiedzy uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych ■	przestrzegania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P6S_WK	P6Z_WZ	P6S_UK	P6Z_UO	P6S_KO	P6Z_KW
fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji ■ podstawowe ekonomiczne, prawne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego	w zaawansowanym stopniu teorie wyjaśniające zjawiska i procesy związane z działalnością zawodową	komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii brać udział w debacie – przedstawiać, oceniać, dyskutować różne opinie i stanowiska posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 ESOKJ	przygotowywać plan działalności zawodowej z uwzględnieniem zmiennych, nie w pełni przewidywalnych warunków, oraz korygować plan stosownie do okoliczności wykonywać złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach kierować zespołem pracowniczym / małą organizacją realizującą złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w kontekście uwarunkowań krajowych projektować obieg informacji w zespole pracowniczym / małej organizacji ■ tworzyć i utrzymywać właściwe relacje z klientami i kooperantami ■	wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego inicjowania działania na rzecz interesu publicznego ■	utrzymywania właściwych relacji w środowisku zawodowym
P6Z_WO	P6S_UO	P6Z_UN	P6S_KR	P6Z_KO	
różnorodne, złożone metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej różnorodne, złożone rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej	planować i organizować pracę – indywidualną oraz w zespole	adaptować proste metody i technologie oraz proste procedury w działalności zawodowej	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: • przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych • dbałości o dorobek i tradycje zawodu	promowania zasad etycznych w dziedzinie działalności zawodowej ■ uczestniczenia w promowaniu kultury jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej podejmowania decyzji w sytuacjach trudnych	
P6Z_WN	P6S_UU	P6Z_UU			
	samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie	oceniać możliwości rozwoju zawodowego podległych pracowników prowadzić szkolenia pracowników z zakresu dziedziny działalności zawodowej			

Poziom 7

Omówienie poziomu:

Charakterystyki 7 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz innowacyjnego wykonywania zadań w nieprzewidywalnych warunkach oraz do planowania i organizowania pracy zespołu lub organizacji realizujących takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać oceny, krytycznej analizy i syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji informacji pochodzących z właściwie dobranych źródeł,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań, a także dokonać ich odpowiedniej modyfikacji,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne złożone uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne) oraz kontekst aksjologiczny, potrafi dokonać analizy i oceny prowadzonej działalności w kontekście tych uwarunkowań oraz obserwowanych trendów rozwojowych i dokonywanych prognoz,
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z różnymi kręgami odbiorców z użyciem specjalistycznej terminologii i prowadzenia dyskusji do tworzenia i utrzymywania właściwych relacji w związku z prowadzoną działalnością, także w środowisku międzynarodowym,
- potrafi samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać rozwój kompetencji podległych pracowników,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić funkcje zawodowe, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, promując i rozwijając w prowadzonej działalności zasady etyki zawodowej, kulturę prospołeczną oraz kulturę współpracy,
- jest gotowa inspirować i organizować działalność na rzecz środowiska społecznego oraz inicjować działania na rzecz interesu publicznego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 7 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Ma wiedzę o trendach rozwojowych i najistotniejszych nowych osiągnięciach w zakresie elektroniki i – w mniejszym stopniu – informatyki i telekomunikacji	– Zna i rozumie główne trendy rozwojowe dyscyplin naukowych istotnych dla programu kształcenia (P7S_WG)
– Potrafi dokonać analizy złożonych sygnałów i systemów przetwarzania sygnałów w dziedzinie czasu i częstotliwości, stosując techniki analogowe i cyfrowe oraz odpowiednie narzędzia, w razie potrzeby modyfikując istniejące lub opracowując nowe metody analizy	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P7S_UW)
– Potrafi zastosować różnorodne metody i techniki w procesie weryfikacji hipotez badawczych dotyczących m.in. uwarunkowań przestępczości, ryzyka wiktyimizacyjnego, trendów przestępczości	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P7S_UW)
– Umie publicznie prezentować swoje argumenty i opinie dotyczące polityki kryminalnej	– Potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców (P7S_UK)
– Potrafi w sposób zrozumiały także dla niespecjalistów przedstawić wyniki najważniejszych odkryć dokonanych w dziedzinie chemii i nauk pokrewnych	– Potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców (P7S_UK)
– Rozpoznaje zagrożenia dla państwa prawa i praw podstawowych, jakie powstają w trakcie czynności organów zapobiegających przestępczości i zwalczających ją	– Jest gotów do krytycznej oceny odbieranych treści (P7S_KK)
– Jest gotów pracować z ofiarami przestępstw i kierować je do instytucji i organizacji świadczących odpowiednią pomoc; jest gotów do wspólnego przygotowywania projektów pomocowych	– Jest gotów do wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego (P7S_KO)

* Efekty uczenia się wybrano spośród wskazanych w rozporządzeniu MNiSW w sprawie wzorcowych efektów kształcenia dla studiów II stopnia na kierunku „Elektronika” (zob. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia, Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1521) oraz spośród efektów kształcenia ustalonych dla studiów II stopnia na kierunku „Kryminologia” (Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytet Warszawski), oraz na kierunku „Chemia” (Wydział Chemii, Uniwersytet Warszawski).

Charakterystyki 7 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P7U_W	w określonych dziedzinach wiedzy – w pogłębiony sposób – fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich teorie i metody, także w powiązaniu z innymi dziedzinami różnorodne, złożone uwarunkowania i aksjologiczny kontekst prowadzonej działalności ■	P7U_U	innowacyjnie wykonywać złożone zadania oraz formułować i rozwiązywać problemy, z wykorzystaniem nowej wiedzy, także z innych dziedzin komunikować się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, prezentować uzasadnienia różnych stanowisk	P7U_K	tworzenia i rozwijania wzorów właściwego postępowania w środowisku nauki, pracy i poza nimi podejmowania inicjatyw, krytycznej oceny siebie oraz zespołów i organizacji, w których działaniu uczestniczy, przewodzenia grupie i ponoszenia odpowiedzialności za nią
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P7S_WG	P7Z_WT	P7S_UW	P7Z_UI	P7S_KK	P7Z_KP
w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące: <ul style="list-style-type: none"> zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej właściwe dla programu kształcenia główne trendy rozwojowe dyscyplin naukowych istotnych dla programu kształcenia ■	w pogłębiony sposób podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej w powiązaniu z innymi dziedzinami trendy rozwojowe w dziedzinie działalności zawodowej ■ zasady dotyczące ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego w dziedzinie działalności zawodowej ■	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) 	monitorować rozwój dziedziny działalności zawodowej i dziedzin powiązanych oraz jej międzynarodowe uwarunkowania i konteksty ■ prognozować rozwój sytuacji w dziedzinie działalności zawodowej	krytycznej oceny odbieranych treści	wymagania od innych przestrzegania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P7S_WK	P7Z_WZ	P7S_UK	P7Z_UO	P7S_KO	P7Z_KW
ekonomiczne, prawne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją, w tym zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego	teorie dotyczące zjawisk i procesów w pogłębiony sposób, umożliwiające przewyższanie ograniczeń wynikających z właściwości stosowanych materiałów, metod i technologii	komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców przewodzić debatę posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ ESOKJ oraz w wyższym stopniu w zakresie specjalistycznej terminologii	opracowywać plan strategiczny dla zespołu pracowniczego / organizacji w dziedzinie działalności zawodowej wykonywać złożone i nietypowe zadania zawodowe w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach ■ kierować zespołem pracowniczym / organizacją realizującą złożone i nietypowe zadania zawodowe w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach ■ analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w perspektywie trendów rozwojowych w dziedzinie działalności zawodowej	wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego	utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w środowisku zawodowym
P7Z_WO	P7S_UO	P7Z_UN	P7S_KR	P7Z_KO	P7S_UU
różnorodne, złożone metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej w kontekście rozwiązań stosowanych w innych dziedzinach różnorodne, złożone rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej w kontekście rozwiązań stosowanych w innych dziedzinach	kierować pracą zespołu	modyfikować metody i technologie oraz procedury w dziedzinie działalności zawodowej	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> rozwijania dorobku zawodu podtrzymywania etosu zawodu przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działania na rzecz przestrzegania tych zasad 	promowania kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej podejmowania decyzji w sytuacjach wysokiego ryzyka ■	samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie
P7Z_WN	P7S_UU	P7Z_UU			
		ukierunkowywać rozwój kompetencji zawodowych podległych pracowników ■ przekazywać wiedzę zawodową w różnych formach			

Poziom 8

Omówienie poziomu

Charakterystyki 8 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do dokonywania analizy i twórczej syntezy światowego dorobku naukowego i twórczego w celu identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania bardzo złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, tworzących nowe elementy tego dorobku. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi definiować cel i przedmiot badań oraz formułować hipotezę badawczą,
- potrafi wykorzystać dorobek naukowy i twórczy do rozwijania istniejących i opracowywania nowych metod, technik i narzędzi badawczych oraz twórczo stosować je w praktyce, m.in. przy opracowywaniu nowych materiałów, metod, technologii i produktów, potrafi transferować wyniki prowadzonych prac do sfery gospodarczej i społecznej,
- potrafi projektować warunki prawne i organizacyjne sprzyjające rozwojowi prowadzonej działalności,
- potrafi planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze, przewodzić grupie i ponosić za nią odpowiedzialność, uczestniczyć w wymianie idei, także w środowisku międzynarodowym,
- potrafi samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować i organizować rozwój innych osób, tworzyć programy kształcenia/szkolenia i prowadzić je z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi,
- jest gotowa podtrzymywać i rozwijać etos środowisk badawczych i twórczych, rozwijać i tworzyć wzory właściwego postępowania w środowisku pracy i w innych środowiskach, wносить twórczy wkład do doskonalenia jakości oraz kultury współpracy.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 8 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składnik opisu poziomu PRK
– Ma wiedzę dotyczącą metodyki prowadzenia badań naukowych, także prawnych i etycznych aspektów działalności naukowej	– Zna i rozumie metodologię badań naukowych (PS8_WG)
– Ma wiedzę o etycznych, prawnych i ekonomicznych uwarunkowaniach działalności badawczej i pracy badacza, zna metody oceny publikacji naukowych, projektów badawczych oraz zna zasady finansowania badań naukowych	– Zna i rozumie ekonomiczne, prawne i inne istotne uwarunkowania działalności badawczej (PS8_WK)
– Potrafi samodzielnie sformułować problem badawczy oraz zaproponować i wykonać badania zmierzające do jego rozwiązania	– Potrafi wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none">• definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę badawczą• rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować• wnioskować na podstawie wyników badań (PS8_UW)
– Potrafi przygotować tekst dotyczący zagadnień naukowych przeznaczony dla niespecjalistów	– Potrafi upowszechniać wyniki badań, także w formach popularnych (PS8_UK)
– Umie kierować krajowym i międzynarodowym zespołem badawczym, także multidyscyplinarnym	– Potrafi planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze także w środowisku międzynarodowym (P8S_UO)
– Nieustannie kształtuje w sobie krytyczną, autonomiczną i twórczą postawę wobec zawodu nauczyciela akademickiego	– Jest gotów do podtrzymania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych, w tym: <ul style="list-style-type: none">• prowadzenia badań w sposób niezależny• respektowania zasady publicznej własności wyników badań naukowych z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej (P8S_KR)

* Efekty uczenia się wybrano spośród efektów kształcenia ustalonych dla studiów doktoranckich na Wydziale Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej, ustalonych dla studiów doktoranckich na Wydziale Chemii Uniwersytetu Warszawskiego, oraz ustalonych dla studiów doktoranckich na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Charakterystyki 8 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P8U_W	w określonych dziedzinach wiedzy – światowy dorobek naukowy i twórczy oraz jego implikacje dla praktyki	P8U_U	dokonywać analizy i nowatorskiej syntezy dorobku naukowego i twórczego, tworzyć nowe elementy tego dorobku samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować rozwój innych osób uczestniczyć w wymianie doświadczeń i idei, także w środowisku międzynarodowym	P8U_K	prowadzenia niezależnych badań i podejmowania wyzwań w sferze zawodowej i publicznej z uwzględnieniem: <ul style="list-style-type: none"> ich etycznego wymiaru odpowiedzialności za ich skutki oraz kształtowania wzorów właściwego postępowania w takich sytuacjach
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P8S_WG	P8Z_WT	P8S_UW	P8Z_UI	P8S_KK	P8Z_KP
światowy dorobek obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> podstawy teoretyczne zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe właściwe dla dyscypliny naukowej, w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów metodologię badań naukowych	najnowsze osiągnięcia w zakresie nauk tworzących podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej	wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę badawczą rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować wnioskować na podstawie wyników badań transferować wyniki prac badawczych do sfery gospodarczej i społecznej	tworzyć modele rozwoju w dziedzinie działalności zawodowej z wykorzystaniem odpowiednich teorii i najbardziej złożonych informacji oraz wnioskować na podstawie takich modeli	krytycznej oceny dorobku uprawianej dyscypliny naukowej krytycznej oceny własnego wkładu w rozwój tej dyscypliny	kształtowania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P8S_WK	P8Z_WZ	P8S_UK	P8Z_UO	P8S_KO	P8Z_KW
ekonomiczne, prawne i inne istotne uwarunkowania działalności badawczej	najnowsze teorie dotyczące zjawisk i procesów umożliwiające opracowywanie nowych materiałów, metod, technologii i produktów	upowszechniać wyniki badań, także w formach popularnych inicjować debatę uczestniczyć w dyskursie naukowym posługiwać się językiem obcym w stopniu umożliwiającym uczestnictwo w międzynarodowym środowisku naukowym i zawodowym	opracowywać strategię rozwoju w dziedzinie działalności zawodowej projektować warunki prawne i organizacyjne sprzyjające rozwojowi dziedziny działalności zawodowej rozwiązywać najbardziej skomplikowane problemy, tworzyć innowacyjne rozwiązania, także z wykorzystaniem wyników prac badawczych	wypełniania zobowiązań społecznych badaczy i twórców	utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w międzynarodowym środowisku zawodowym
	P8Z_WO	P8S_UO	P8Z_UN	P8S_KR	P8Z_KO
	najnowsze stosowane w świecie metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej najnowsze stosowane w świecie rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej	planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze także w środowisku międzynarodowym	opracowywać nowe metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej	podtrzymania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> prowadzenia badań w sposób niezależny respektowania zasady publicznej własności wyników badań naukowych z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej 	kształtowania kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej
	P8Z_WN	P8S_UU	P8Z_UU		
		samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować i organizować rozwój innych osób tworzyć programy kształcenia/szkolenia i prowadzić je z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi	opracowywać programy szkoleń i materiały szkoleniowe w dziedzinie działalności zawodowej		

Polecane dokumenty i publikacje

- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie
- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego
- Bacia E. (red.) (2012). *Od kompetencji do kwalifikacji – diagnoza rozwiązań i praktyk w zakresie walidowania efektów uczenia się*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Bacia E. (red.) (2014). *Walidacja efektów uczenia się uzyskanych poza systemem edukacji formalnej jako nowe wyzwanie dla polityki na rzecz uczenia się przez całe życie*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Chłoń-Domińczak A., Fandrejewska A. (red.) (2015). *W drodze do Polskiej Ramy Kwalifikacji. Dobre praktyki w systemie kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Dybaś M. (red.) (2014). *Zapewnianie jakości kwalifikacji w zintegrowanym systemie kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Marciniak Z. (red.) (2013). *Raport samopotwierdzenia krajowych ram kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Sławiński S., Dębowski H. (red.) (2013). *Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Sławiński S., Dębowski H. (red.) (2014). *Słownik podstawowych terminów dotyczących krajowego systemu kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Ziewiec-Skokowska G. (red.) (2014). *Propozycja metody określania poziomu kwalifikacji. Rezultaty współpracy z konsultacyjnymi zespołami branżowymi marzec 2012 – wrzesień 2013*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Aneks. Objasnienia wybranych terminów dotyczacych zintegrowanego systemu kwalifikacji⁵

KWALIFIKACJE

Kwalifikacja – zestaw zgodnych z ustalonymi wymaganiami efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w procesie uczenia się), których osiągnięcie zostało sprawdzone (walidacja) oraz formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję certyfikującą (certyfikacja).

Kwalifikacja pełna – kwalifikacja nadawana wyłącznie w ramach systemów oświaty oraz szkolnictwa wyższego na zakończenie określonych etapów kształcenia, np. świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, świadectwo dojrzałości (matura), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego licencjata (licencjat); wszystkie kwalifikacje pełne są włączone do ZSK.

Kwalifikacja cząstkowa – włączona do ZSK kwalifikacja, która nie jest pełna, np. świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną (OKE), także „certyfikat księgowy”, zaświadczenie potwierdzające kwalifikację „biegły rewident”, świadectwo potwierdzające kwalifikację „rzecznik patentowy”.

SYSTEMY KWALIFIKACJI

Krajowy system kwalifikacji (KSK) – ogół działań związanych z potwierdzaniem efektów uczenia się dla potrzeb rynku pracy, społeczeństwa obywatelskiego oraz indywidualnego rozwoju uczących się, który obejmuje w szczególności tworzenie, nadawanie i uznawanie kwalifikacji, a także zapewnianie jakości kwalifikacji.

Zintegrowany system kwalifikacji (ZSK) – podstawowa część krajowego systemu kwalifikacji (KSK) zintegrowana poprzez:

- wprowadzenie spójnych krajowych standardów w zakresie procedur dotyczących tworzenia i nadawania kwalifikacji służących zapewnianiu ich jakości;
- przypisanie wszystkim włączonym do ZSK kwalifikacjom odpowiedniego poziomu PRK;
- zarejestrowanie wszystkich kwalifikacji w jednym rejestrze (ZRK).

Zintegrowany system kwalifikacji obejmuje wszystkie kwalifikacje pełne i cząstkowe nadawane w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego oraz te kwalifikacje cząstkowe nadawane poza tymi systemami, które zostały do ZSK włączone.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK) – publiczny rejestr działający w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje możliwe do uzyskania w Polsce, które są włączone do ZSK; dane dotyczące kwalifikacji zgromadzonych w ZRK będą powszechnie dostępne za pośrednictwem portalu ZSK.

⁵ Objasnienia wybranych terminów dotyczacych ZSK zostały przygotowane na podstawie zapisów w dokumencie „Projekt założeń do ustawy o zintegrowanym systemie kwalifikacji” przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 31 marca 2015 roku.

RAMY KWALIFIKACJI

Europejska Rama Kwalifikacji (ERK) – przyjęta w UE struktura poziomów kwalifikacji stanowiąca układ odniesienia dla krajowych ram kwalifikacji umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach UE.

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) – opis hierarchii poziomów kwalifikacji w Polsce, w PRK, tak samo jak w ERK, wyróżnia się 8 poziomów kwalifikacji.

Przypisanie poziomu PRK danej kwalifikacji – podjęte w drodze odpowiedniego aktu prawnego rozstrzygnięcie o ustaleniu poziomu PRK dla danej kwalifikacji na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK; przypisanie poziomu PRK odbywa się według procedur określonych w ustawie.

NADAWANIE KWALIFIKACJI

Walidacja i certyfikacja – walidacja to wieloetapowy proces sprawdzania, czy – niezależnie od sposobu uczenia się – kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Walidacja prowadzi do certyfikacji, czyli procesu, w wyniku którego uczący się otrzymuje od upoważnionej instytucji formalny dokument potwierdzający, że nabył określoną kwalifikację.

Zapewnianie jakości nadawania kwalifikacji

- służy zapewnianiu poprawności oraz doskonaleniu działań na wszystkich etapach walidacji i certyfikacji;
- metodą zapewniania jakości nadawania kwalifikacji jest „ewaluacja” rozumiana jako analiza funkcjonowania instytucji certyfikującej prowadząca do diagnozy procesów związanych z nadawaniem kwalifikacji;
- ewaluacja służy także doskonaleniu jakości nadawania kwalifikacji;
- w ZSK obowiązkowa jest ewaluacja zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna.

KOMPETENCJE WYMAGANE DLA KWALIFIKACJI

Efekty uczenia się – wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się.

Wiedza – zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Umiejętności – zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Kompetencje społeczne – zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Polska Rama Kwalifikacji. Poradnik użytkownika

Poradnik przedstawia podstawowe informacje na temat Polskiej Ramy Kwalifikacji, jej strukturę oraz sposób, w jaki zostały opracowane charakterystyki poziomów. Podaje konkretne wskazówki pomocne w czytaniu i interpretacji poszczególnych zapisów. W publikacji omówiono też specyfikę kolejnych poziomów Polskiej Ramy, uzupełnioną przykładami wybranych efektów uczenia się oraz kwalifikacji odniesionych do danego poziomu.

Poradnik jest wsparciem dla osób, które będą brały udział w określaniu poziomu kwalifikacji. Skorzystają z niego także wszyscy opisujący efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji oraz zaangażowani w tworzenie sektorowych ram kwalifikacji.

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

Instytut uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów badawczych oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kontakt:

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 70
e-mail: krkbiuro@ibe.edu.pl
www.kwalifikacje.edu.pl

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Egzemplarz bezpłatny